

TIMEWARP INC

Ταξιδεύοντας στη χρονομηχανή της μουσικής

Ο Άγγελος είναι αυτό που θα λέγαμε "παλιά καρβάνα" στον κύκλο των Ελλήνων παραγωγών ηλεκτρονικής μουσικής. Οι δουλειές του, ποικίλουν ανά τις εποχές, από techno-trance μέχρι new breaks και funk. Είναι από τις λίγες περιπτώσεις ανθρώπων του χώρου, που δεν υπήρξαν ποτέ ηχολήπτες, αλλά αφοσιώθηκαν στην εξέλιξη της τέχνης του παραγωγού και μόνο. Ως εκ τούτου, η κουβέντα μας ήταν πολύ ενδιαφέρουσα, κυρίως σε ό,τι αφορά στη σπουδαιότητα εξέλιξη της ηλεκτρονικής μουσικής, αλλά και στο πώς ένα παιδί που ξεκίνησε να προγραμματίζει στην παιχνιδομηχανή του, εξελίχτηκε σε έναν από τους πρωτεργάτες Έλληνες παραγωγούς στο χώρο του new funk και breakbeat, με πολλές κυκλοφορίες στο εξωτερικό και διεθνή αναγνώριση για τον ίδιο και την εταιρεία του.

Κώστας Μουρούλης
ekelon@gmail.com

SM: Πώς ξεκίνησε η ενασχόλησή σου με τη μουσική και τη μουσική τεχνολογία;

Άγγελος: Γύρω στο 1988 αγόρασα μία Amiga, περιβόητη τότε ως μία από τις καλύτερες παιχνιδιομηχανές, με "κόλλησε" για έξι περίπου μήνες και έπαιζα παιχνίδια. Μετά έμαθα για κάποιον στη γειτονιά που πούλαγε "σπασμένο" ένα sampler για Amiga (σ.σ. το '88, αυτό σήμαινε ότι αγόραζες μια πλακέτα που ήταν αντιγραφή της κανονικής) και έτσι αποφάσισα να το αγοράσω και να ξεκινήσω να γράφω μουσική. Ήταν τελείως διαφορετικές εκείνες οι εποχές και ο προγραμματισμός τότε δεν είχε καμία σχέση με αυτό που ξέρουμε τώρα. Στην Amiga - που παρεμπιπτόντως ήταν τότε ο μόνος υπολογιστής που μπορούσες να κάνεις μουσική με samplers - είχα 300-350 kb μνήμη και δούλευα με το Pro Tracker, ένα άσχημο πρόγραμμα που σου έδινε 4 κανάλια audio, τα οποία τα προγραμματίζεις ουσιαστικά γράφοντας κώδικα. Για να κάνεις μία τρίλια, ας πούμε, έπρεπε να χρησιμοποιήσεις την E15 εντολή, ενώ οι υποδιαιρέσεις του groove έφταναν μέχρι τα δέκατα έκτα, για τριακοστά δεύτερα έπρεπε να διπλασιάζεις το tempo (γέλια). Midi in/out άρχισε να υποστηρίζει η Amiga όταν βγήκε το Octamed με τα φοβερά specs: 8 bit, μέχρι 22 kHz sampling rate (πολλά γέλια), αλλά και 8 κανάλια audio! Καθώς καταλαβαίνεις, για να προγραμματίσεις εκείνη την εποχή έπρεπε να ξέρεις βασικά μαθηματικά και να έχεις πολλή φαντασία. Τα samplers που έπαιρνες, ήταν ουσιαστικά της τάξης μερικών δευτερολέπτων, πάντα συμπαγισμένα σε ακόμα χαμηλότερη δειγματοληψία για να γλιτώνεις μνήμη και άλλα τέτοια, που σήμερα ακούγονται πολύ γραφικά. Αργότερα, στις αρχές της δεκαετίας του '90, άρχισα να μαζεύω synthesizers, ένα TB303, ένα TR808, ένα Juno 106, το sampler S2000 της AKAI και διάφορα άλλα μηχανάκια, που δανειζόμουν από φίλους. Μέχρι το '94-'95 έγραφα με midi από το Octamed, μίξαρα κανονικά σε κοτσόλα και έγραφα τελικές μίξεις σε DAT, το οποίο τότε όλοι το λατρεύαμε για την ποιότητά του. Κάπου εκεί άρχισα να μαθαίνω και το Cubase, που το χρησιμοποιώ μέχρι σήμερα. Το Cubase όμως, δεν έβγαινε για Amiga και έτσι αναγκάζομαι να δανειζόμαι το Atari ενός φίλου για να το δουλέψω, μιας και είχε πολύ καλύτερο midi editor από το Octamed.

SM: Πότε έκανες τη μετάβαση σε υπολογιστή;

Άγγελος: Γύρω στο '94 αγόρασα τον πρώτο υπολογιστή, μαζί με το Cubase που μόλις είχε αρχίσει να δίνει τη δυνατότητα εγγραφής audio σημάτων. Τότε πήρα και μία κάρτα ήχου, την Korg 1212, η οποία μου αρέσει πολύ και την έχω ακόμα. Με αυτά και το S2000 για sampling, έκανα και τις πρώτες μου δι-

σκογραφικές δουλειές. Όλη αυτή η δουλειά με τα hardware μηχανήματα και τον ατέλειωτο προγραμματισμό τους, άρχισε να τελειώνει όταν βγήκε το Cubase VST. Προσωπικά, έχω μεγάλη αγάπη στον προγραμματισμό, αλλά όχι μόνο στο computer programming. Μου άρεσε από μικρός να φτιάχνω τους δικούς μου ήχους. Για αυτό έχω περάσει άπειρες ώρες προγραμματίζοντας τα δικά μου synthesizers, αλλά και αρκετά από αυτά των φίλων μου, που πολλές φορές μου τα έφερναν για να βελτιώσω το ηχολόγιό τους. Σε αυτόν τον τομέα όμως, η αποκάλυψη ήταν το Nord Modular. Αγόρασα ένα από τα πρώτα που ήρθαν στην Ελλάδα το '97 και το ερωτεύτηκα ακαριαία. Είναι το μηχανήμα που μου δίνει τη δυνατότητα να φτιάξω όποιον ήχο θέλω, από όποιο synthesizer - παλιό ή καινούριο - και να καταφέρω να τον προσομοιώσω σε ένα ποσοστό από 80% μέχρι και 100%. Ένα μηχανήμα με τρομερές ηχητικές δυνατότητες και δική του προσωπικότητα, όπως άλλωστε όλα τα μηχανήματα της Clavia. Δεν είναι καθόλου τυχαίο ότι αυτά τα synthesizers είναι κορυφαία παγκοσμίως και τα χρησιμοποιούν όλοι, από τους πιο pop μέχρι τους πιο hardcore.

SM: Εκείνα τα χρόνια πώς κινήθηκαν μουσικά και δισκογραφικά;

Άγγελος: Η πρώτη μου κυκλοφορία ήταν το '97 στη συλλογή Cool Calm and Collected της Rubber rec. Το κομμάτι θυμάμαι ήταν ένα dub τύπου Sly & Robbie με αρκετή ψυχεδέλεια, αλλά πολύ λιτό και minimal. Είχα χρησιμοποιήσει μια dub λού-

SOUND Interview

Timewarp inc.

πα, με πολύ programming στο AKAI, μαζί με ένα synth ήχο που είχα φτιάξει στο Nord, ενώ το arrangement και η μίξη είχαν γίνει στο πρώτο Cubase audio, που σου έδινε τη δυνατότητα να έχεις οκτώ audio κανάλια. Ξέρεις, η minimal τεχνολογία παράγει και minimal μουσική. Απλά και μόνο επειδή δεν έχεις τη δυνατότητα να κάνεις πολλά, επιλέγεις να κάνεις λίγα αλλά καλά, κάτι το οποίο στην εποχή μας δεν ισχύει. Αυτό που θυμάμαι από εκείνες τις εποχές είναι ότι χρησιμοποιούσαμε πολύ λίγα μηχανήματα και αυτό μας έκανε να βρίσκουμε άλλες λύσεις για να ολοκληρώσουμε τις ενορχηστρώσεις μας.

Ενώ λοιπόν μέχρι τότε έκανα κυρίως techno και trance, όταν βγήκε το VST αισθάνθηκα επιτέλους ότι απέκτησα ένα σοβαρό πολυκάναλο και μπορώ να κάνω πιο πολύπλοκες παραγωγές. Έτσι άρχισα να δουλεύω με μουσικούς και φυσικά όργανα. Συγκεκριμένα, δούλεψα πολύ με το Γιώργο Μιτσικάρη, ο οποίος παίζει tablas και bansuri (ινδικό φλάουτο από μπαμπού) παίρνοντας μία πιο ambient κατεύθυνση. Εκείνη την εποχή ο ήχος μου εξελίχθηκε προς τα μονοπάτια της electronica, αρκετά ατμοσφαιρικός και με πολύ απλωμένες ενορχηστρώσεις. Χρησιμοποιούσα πολύ το modular για να φτιάχνω σύνθετα drones, τα οποία συνοδεύανε τα φυσικά όργανα που έπαιζαν raggas, με τον τρόπο που παίζουν στην Ινδία. Δηλαδή, πολύ μακρόσυρτα σόλα, που στόχο είχαν να σε ταξιδέψουν σε άλλα επίπεδα. Αργότερα, σε αυτό το ντουέτο προστέθηκε και μία τραγουδίστρια, η Ρωξάνη, η οποία συμμετείχε σε δύο κομμάτια στο

Φωτό 1: Η θρυλική Amiga.

δίσκο που κυκλοφόρησε το 2002, σε πολύ πιο αφαιρετικές και avant garde φόρμες. Ουσιαστικά, χρησιμοποιούσαμε τη φωνή σαν όργανο.

SM: Αυτή όμως είναι ένα είδος μουσικής που απαιτεί και κάποιες καθαρά μουσικές γνώσεις, που συνήθως οι παραγωγοί δεν έχουν.

Άγγελος: Σίγουρα ήταν κάτι καινούριο για εμένα και έμαθα πολλά από αυτό. Δεν είναι μόνο το ζήτημα του να κουρδίσεις σωστά τις γεννήτριες στο Nord, κάτι σχετικά απλό όταν ξέρεις από

προγραμματισμό. Η οργανική μουσική θέτει διάφορα προβλήματα, είτε γιατί τα ίδια τα όργανα δεν κρατάνε σταθερό τόνο, αλλά ακόμα και γιατί απαιτούν ιδιαίτερη μεταχείριση στη μίξη. Δεν είναι τόσο απλό το να τα τοποθετήσεις σε μια ισορροπημένη μίξη, όπως ας πούμε τις λούπες και τα samples.

SM: Η καινούρια χιλιετία τι αλλαγές έφερε στη μουσική σου;

Άγγελος: Το 2003 ήταν για εμένα η εποχή που αποφάσισα να παραμερίσω λίγο την electronica και να εμβαθύνω περισσότερο στη μουσική. Άρχισα να δουλεύω πάνω στα πλήκτρα, εξασκώντας τα χέρια και το παίξιμό μου, ενώ παράλληλα άρχισα να δουλεύω με περισσότερους οργανοπαίκτες. Μπάσο, κιθάρα, πλήκτρα και τελικά φωνή, αν και στην αρχή τη φοβόμουν λιγάκι. Έτσι λοιπόν άρχισε η πιο freestyle περίοδος της μουσικής μου, που κρατάει ακόμα και σήμερα. Βέβαια,

Φωτό 2-3: Το studio της Timewarp music.

Φωτό 4: Nord Lead Modular.

όλα αυτά γίνονταν αποκλειστικά σε στουντιακό επίπεδο, δεν υπήρχε δηλαδή συγκρότημα. Έγραφα συνήθως τις βάσεις στον υπολογιστή και μετά έφερνα φίλους μουσικούς που έπαιζαν διάφορα όργανα είτε αντικαθιστώντας τους ήχους από τα synths, είτε προσθέτοντας καινούρια μέρη. Επίσης, διατηρούσα καλές σχέσεις με διάφορους μουσικούς σε Ελλάδα και εξωτερικό, στους οποίους έστελνα κατά καιρούς κανάλια, ζητώντας τους να συμβάλουν με τα όργανά τους. Αυτό απέδωσε πολλούς καρπούς και κυρίως άνοιξε μουσικές πόρτες που δύσκολα θα τις άνοιγα από μόνος μου. Αντίστοιχη βοήθεια είχα και από ανθρώπους όπως ο Seibosan της Echo Chamber, που δεν ήταν μουσικοί αλλά διατηρούσαν δισκογραφικές εταιρείες και ασχολούνταν με συλλογές ή προώθηση σχημάτων. Συνεπώς, ήξεραν πολλά και είχαν άποψη για τη μουσική. Θεωρώ ότι είναι πολύ σημαντικό να έχεις τέτοιους ανθρώπους γύρω σου και να μπορείς να τους συμβουλευτείς και να μάθεις από αυτούς. Κάπως έτσι ανοίγει το μυαλό σου και καταφέρνεις να εξελίξεις αυτό που κάνεις.

SM: Σήμερα, ποια είναι η κατεύθυνση πάνω στην οποία δουλεύεις;

Άγγελος: Σήμερα, αυτό που προέχει για μένα είναι οι Timewarp Inc. Το συγκρότημα δηλαδή με το οποίο δουλεύω και με το οποίο μόλις αρχίσαμε να εμφανιζόμαστε ζωντανά. Ο τελευταίος δίσκος έχει δουλευτεί σχεδόν ζωντανά στο studio. Κατά τη διάρκεια των προβών για το live, έκανα και ηχογραφήσεις (πολλές φορές παίρνοντας απλώς line από τους ενισχυτές), που αργότερα χρησιμοποίησα για να στήσω τα κομμάτια του δίσκου. Όσα από αυτά δεν με ικανοποιούσαν ηχητικά, τα δούλεψα με τα αγα-

πημένα μου plug-ins για να "φέρω" τον ήχο τους. Εδώ να σου πω, ότι κομβικό ρόλο παίζει η κάρτα και τα plug-ins της UAD, τα οποία είναι πραγματικά ό,τι καλύτερο έχω ακούσει. Οι προσομοιώσεις τους είναι απλά απίστευτες, ειδικά αν σκεφτεί κανείς πόσα λεφτά πρέπει να πληρώσει για να αποκτήσει όλες αυτές τις λάμπες και τους προενισχυτές. Είναι ίσως τα μοναδικά plug-ins, που τουλάχιστον στα δικά μου αυτιά, ακούγονται στ' αλήθεια αναλογικά. Σε αυτήν τη φάση λοιπόν, είμαι πολύ ικανοποιημένος που μπορούμε και παίζουμε σαν συγκρότημα και πιστεύω ότι από εδώ και πέρα η μουσική μου θα εξελιχθεί γύρω από αυτόν τον άξονα.

Ο Άγγελος είναι επίσης ο ιδιοκτήτης της Timewarp records, την οποία ίδρυσε το 2005 και αποτελεί το όχημα της δικής του δουλειάς, αλλά και διαφόρων άλλων παραγωγών από Ελλάδα και εξωτερικό. Ο τελευταίος του δίσκος με τίτλο "Groovy Booty" κυκλοφόρησε τον Οκτώβριο του 2008. **K.M.**

